

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in octo libros physicorum Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 192

Aristoteles

[S.l.], 1629-1630

Quaestio quarta - De causa finali comparatione causarum ad invicem

[urn:nbn:de:bsz:31-116321](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116321)

QVAESTIO
QVARTA

DE CAUSA FINALI
ET DE COMPARA-
TIONE CAUSARVM
AD INVICEM

Dubium Primum
Quid sit causa Finalis;
et an sit uere realiter cāa?

Concl:

Conclusio Prima

301

Finis est cui gratia aliqd fit

Defio causa
finalis.

Hanc defio causo finalis tradit Arto hie c. 3.
declarat defio. Finis pp sua bonitatem aliquid
agens ad operandu. unde era illo q ab agente
assequunt ad consequendu talem finem tur me,
dia et gra illiy fini. n.g. sanitas tr finis
infirmi qa pp sua bonitatem excitat illum
ut sumat potionem amara. et hac era facit
infirmus gra sanitatis et tr pharmacia me,
vna ad sanitatem consequendam.

Conclusio Secunda

Varia sunt finis finis.

Conte patet ex th: et Ph: q finem vane dicit
dunt.

Defio finis multo
plex.

Defio dicitur in finem cui. Et fine
cui. finis cui, tr ille q quem assequen
sum mens aliqd ad operandum. n.g. sanitas
tr cui, infirmus, qa pp illa assequendam
mens ad sumenda medici curia. Finis
vero cui, tr illa res cui volumus et optamy

Finis alius
finis, cuius.

Alius finis cui.

eandem

ALI
RA=
M
T
um
nalis;
er caa?
Concl

eandem rem q̄ te finis uniy, ut ho in firmo
n. q. te finis cui, volumy sanitatem; non n.
sedem intendere sanitatem nisi ut eam nobis
vel alteri aegramy.

2a divisio finis.

Finis quo fine
fructus.

20. Dividit in finem qui. Et finem quo.
Fine in finem obiectivum et fructum.

Finis quo fine fructus est ipsa gratia q̄ quam
sequimur aliquod bonum vel bonum. ut in fine
clara dei in Patria, est finis quo, et fructus
horis, q̄a mediante infirmitate dei sequimur
ipsum deum q̄ te finis n̄ ultimy.

Finis qui vel
directivus.

Finis vero qui vel obiectivus est ipse bonum
vel bonum q̄ sequimur q̄ gratiam. Finis deus
est finis qui, et obiectivus n̄.

3a divisio finis.

Finis Ultimus.

30. Dividit finis, in finem Ultimū et
Proximū. Finis ultimus est ad que cetera
eīa ordinantur et ipse ad nihil aliud ordinatur
quale finis est Deus Opt. Max. Finis vero
proximus est ille in quem p̄ce intendit in,
sentio vel actio agentis - ut n. y. bonum
temporale est finis p̄ce tempore considerans
et finis p̄ce vel ordinatus ad aliud, vel factum

Finis Proximus.

te culminabilis ad aliud. ut n. g. fornicatio str
 finis gratia hinc, quia pace in illam tendit ob ipsa
 ultra e ordinabilis ad bonum auras et honorem
 Dei, ut n. g. si quis appeteret fornicationem ut pret
 vacare contemptu rerum divinarum vel Deo
 servire.

Conclusio Tertia.

Primo e vera causa realis physica
 Conto e Artis cap. 3. et D. Th. 5. meta. c. 2.
 estq. eois inter Peripatheticos licet eam non
 nulli ex antiquis negaverint. pro rae
 10. Causa efficiens physica non temere neg. casu
 agit, sed gra alius. 10. estq. illi p pny erit
 alius gra pducty vel facty. 10. si aut estq
 respicit p se causam efficientem, et p se depen.
 det ab illa, ita et realiter respiciet illud, cui
 gra e pducty et p se dependebit ab illa.
 Ultra. Sed id a quo aliqs estq realiter ab p se
 dependet e vera causa realis, et p se illi. 10
 ut uny gra aliqd fit, e vera realis causa physica;
 et hinc e finis ut ex d. pte patet.

pro

Utr Cento 20. Quo ad agentia libera. Illa n.
finem sibi proprium alii que et per eum operantur
et laborant ut patet in illo qui currit ad finem
usque per famulatum gerendam aut libit aliqd
per eam recuperanda. 2o realiter movens talia
agentia a fine. per gratia. hinc motio non e
meru ens ratio, neq; pura imaginaria, sed
vera et actualis. 2o finis vel qdlibet aliqd fi-
nis vera et realiter hinc causam finalem. et 2o
finis vera realis et phyica caa. Contra hoc

Obi ciet 2o. Finis cui non e ut cui
gratia aliqd fit. 2o non bene dicitur finis in
finem cui, et cui; gratia patet. per omne. finis
cui e ut cui optime aliqd, 2o non e ut cui
gratia fit.

Rx. Ex D. Thoma 2a. 2. q. 1. a. 8. ubi ait. tri-
niam cui et cui, non spe dicitur finis qdlibet
sed ex utroq; fieri unum. eo ipse modo quo ex
obieto matu et fructu fit unum totale et adagna,
sunt abiectu. Inve ut ait D. Th. finis cui
non

non hnt rāem finis completi nisi quatenus gūm,
 gūm finis cui, ut sanitas n. g. non movet neq
 appetit nisi quatenus te bonū hōis infirmi.
 et finis cui non movet nisi quatenus te id cui
 volumus finem cuius, ut hō infirmus non movet
 nisi quatenus te curabilis p̄ sanitatem. Sic
 q̄o rāe finis non gūenit utriq̄ ut membro
 conditōnato aut separato ab aliō sed ut gūstū
 hnt cum aliō eūm et eundem finem. et
 gūstū hanc duo membra non distinguntur
 Inalter rāe finis, neq̄. Inim dist̄ finis in ea
 ut in membra completa, sed quasi in eum
 p̄lta; ex q̄b̄ unus indiget completiusq̄ finis
 gūstū ab. Unde patet. illa defio n. finis
 non gūenit utriq̄ membro separato, sed compo
 sito ex utroq̄.

Olivier 20. Contra ultimā dīcētem. finis
 p̄oxy non a finis. q̄o mala dīcēte gūstū patet.
 p̄tū aut. finis debet ope p̄ se appetibilis et non
 p̄ aliū. sed finis p̄oxy non p̄ se appeti
 bilis

illis sed propter aliud. go non e finis. pter m.
eis finis ordinatus ad alium finem appetit p se
tum ad quem ordinatus. sed ut dictum e finis p se
semper ordinatus ad alium vel ordinabilis factum
e. go non p se sed p alium est appetibile.
R. Nego ans. ad ptaem distinguo m. finis
debet esse p se appetibilis positivè, hoc e
pse bonitatem pnam quã in se habet, quod m.
negativè, id e, q. ita appetat pse bonitatem
pnam vel nullo modo appetat pse bonitate
alterius. nego m. Et goo tr q. finis non de-
bet appeti pse aliud si sensus sit, q. ita debet
appeti pse suã bonitatem sine subordinatã ad
alium finem negari debet. Si vero sensus sit
q. bona rão apprehendi non sit bonitas alterius
debet gcedi. Unde licet aliquis finis particularis
sit ordinari ad alium, modo tu habeat aliquã
bonitatem p quã sit movere eam offerens tu
ad eam vere habeat rãonem finis. Conceptus hec.
de rãe pmpij in demonstratibz tunc tunc in m
ad inferenda contentem, non vero q. non sit illa
tu ex alio pmpio in cuius nobilitate inferat contentem
ga

quia hoc tunc de conceptu primi principii. Ita et
 de ratione finis et opere pro se appetibilem si quod
 habeat aliquam bonitatem quod ratione finis sit appetibile,
 licet hoc habeat tunc subordinatam ad
 aliam finem et bonitatem. Nam opus pro se
 appetibile finis nulla subordinatam ad aliam finem
 tunc invenit ultimo finis.

Philosophicus 30 tunc rationem tunc. Per
 eam realem actu existens, debet actu existere quod non
 actu non tunc reus actu care, sed finis quod
 movet et cat non actu existit. 30 non erit
 causa realis phyca. m. patet. pro m. in sanitate
 quod movet infirmum ad sumenda medicamina
 autem si si m. ratio existet sanitas infirmus,
 cur non sumeret pharmacia. 30 finis movet
 et cat quod actu non existit. Causa autem.
 Omnis causa movet ad virtutem. quia principium
 hinc se tunc principii quod ad causam, sed finis non
 tunc principium. 30 finis non erit causa realis phyca.
 m. patet nam finis et principium opponuntur.
 P. 30. Quod patet videtur de fine cury.

nam

nam finis cui, semper videtur existere in primis
finem cuius et aliquid existere quod movet et causat,
ut dicitur mensura non hinc causa finalis ultima,
semper existit. Aliquid vero non existit, tunc
in non factis et habeat existantiam in appete vel
existantiam non actualem, sed arbitrariam.
et hanc existantiam facit ad causam finalem ut actu
causa et movetur non a. ad materiam finalem et
efficientem. ratio disparitatis de finibus ex proprio
modo causandi unius cuiusque ratione. Hanc finem
modo causandi debet precedere modo efficiendi.
cum ergo modo causandi ratione efficiendi sit et
actualem motum actu egredientem ab
agente pro more est in requirit actualis et realis existentia;
et hoc ipsum patet in causa materi et finis, quod quod sunt
partes actuales concepti et causat in se
actu suas proprias entitatis, tunc et petunt
actualem et realem existentiam. Modus vero
causandi ratione finalis non est et actiorem pro
egredientem ab illo sed factum ab eo precedente
ut movet et excitat et apprehensionem. ut
habere motum non peti actualis existentiam
Leu

sed sufficit aptitudinis essentia vel intellectus
quod est dicitur ex parte huius modo. Nam finis
moveret et erat ut desiderabilis et nendum habitus
res a desiderata facta et nendum habitus bene
pot non esse a parte rei, quare finis non e
mentem nihil, sed vere aliquid appro habetur.

Ad Censuram IX. Censura III. et discepto m.

Finis non e primum sed primum finem inducitur
nem. nego m. sed primum quo ad executionem
quod m. quare finis quo ad intentionem e
quasi finem primum et per eam a qua procedit
actio et motus in eadem efficientibus. nam eam
efficientis nihil agit, nec go melius nisi per alia
quod finem.

Obicitur qd. finis huius modo metaphoricus go
non realiter. et go non est eam realis utraque
quod patet. nam qd. caritas non e reus nec
eam realis esse potest. aut e factus. et aliam dicentem
finem huius metaphoricus e mone. Censura arystotelem
Omnia eam realis referunt realiter ad finem esse, sed
finis neq. realiter referri ad finem esse go non est
eam realis. pro m. q. non existit enim pot. realiter referri
ad

ad aliud, sed finis sapientie non existit. ergo nequit referri
realiter ad finem effectum.

¶ Expositio illius dicti phrasium quod n. dicitur per
finem moveri metaphorice non est sensus quasi
motus finis non sit realis sed quia non est effectivus
et verus aliquid influentem realiter sicut influent
causa efficiens. per cuius intelligitur quod motus sit duplex
scilicet una propria et effectivus et haec est rigorosa
motus, et nihil est aliud quam influxus realis in
effectum et verus per motum illum. Alia est motus meta-
phorice quod non est realis influxus in effectum sed aliquid
ad motum aliquid influentem quod per se per hoc. Quod
aliquid et trahat ad se videtur ab eodem et amorem
et deservit finem, vel per alium autem videtur ab
et hinc motus sine dubio vera et realis est unum
deservit eorum gratiam motus. haec ergo ratio est finis
metaphorice moveri si comparatur cum causa effi-
cientis motus cuius motus est et est rigorosa
et ita accipitur illigetur motus finis metaphorice.
Et ex hoc patet ad argutum. Ad Contraeum ¶
negotio m. nam non est causa referri realiter ad
finem effectum relatione predicamentali quod nihil existit

realem

realem dicitur extrinsecam quia cum finis non habeat
 potest realiter potest referri ad finem ipsum.
 quod si patet in istis quod vera causa realis omni causa
 creaturam, et tunc non refertur ad finem ipsum realiter,
 eo quod deficiant conditiones ad hanc relationem
 potest. Ita et potest dici de fine quod cum si deficiat
 conditio potest ad relationem potestatem habere aliquo
 non respiciat finem ipsum realiter respiciat potestati
 sed ad finem transcedentem

Dubium Secundum

Utrum ratio formalis mo-
 uendi in causa finali sit
 realis bonitas illius, uel ap-
 prehensio; aut quod idem est,
 Utrum finis moueat secundum
 suam realem bonitatem;
 uel potius secundum esse apprehensum?

Dicitur

Dichum e quod dicitur dubio finem care vel fridij,
sare memento voluntatum vel appetitu ad
sui amorem motione metaphenica. Cum vero
voluntas non potest moveri nisi ab illo q. ipsi
e q. in tua ppositu et apprehensu. Ideo in re
dubitans utrum sola bonitas finis realisq. in
ipso e vel futura, vel existimat futura, vel
propositu, sit rati finis obiectiva et iustis moneat
in eam; an vero et ipsa apprehensio sit rati
finis moneudi voluntatem. In quo dubio e
aliquam opinio apprehensio nem spe rati finis
tem in fine q. qua moneat voluntatem. n. g.
q. ito infirmu apprehendit sanitatem ut si
bona d. remeantem, tunc si aut isti habere, q.
sanitas nec tunc moneat in firmitate sua
bonitatem realem sed et ipse illud spe app.
henti q. h. in iustis; ita ut nec tunc bonitas
sanitatis realis, sed et ipsa apprehensio sit
rati finis obiectiva moneas voluntatem in
firmitate. Et hoc sentio h. h. in q. m. d. m. d. m. d.
j. r. a. q. j. a. j. o. Et alio. Sed tu pro resolutione

Conclusio Prima.

Ratio

Ratio formalis movendi et finalizan,
 di in caa finali e bonitas realis illiq.
 vel praesens, vel futura, vel existimata
 vel futura et possibilis. Apprehensio
 vero habet se huc ut conditio finis qua non.
 Haec sententia eorū inter Thomist: dicitur D. Th. 2. 2.
 q. 26. a. 2. ad 2m. Vbi docet, Bonitatem finis
 esse causam et rationem diligendi; quia unusquisque diligit
 quod in se habet bonum. Visionem vero ad appre-
 hensionem esse hanc viam quae ducit ad
 dilectionem. Idem nisi movet D. S. q. 25. de
 veritate. a. 1. ad 6m. Apprehensio. Si universi scilicet
 apprehensio enim per accidens se hinc ad probas
 appetitivas nisi ei ad invicem dicitur
 apprehensio. qd ex mente D. Th. apprehensio
 non e ratio finis movendi in caa finali.
 Ite qd Corus pars. Ratio finis motiva finis
 e illa qua finis terminat et habet appetitum
 agentis et qd qua aliter voluit abem, sub finis
 terminat et habet appetitum agentis qd boni,
 habet sua reale suo modo futurum et existens,
 Item qd bonitas realis finis est ratio finis illiq.
 motiva et non apprehensio. m. patet ex dicta

et n. ut enim gra fit aliq. et q. q. tr. erit ut enim
q. terminal appetitu. m. p. tr. appetitio acuter
minat appetitu alias hie ager max. et p. h. ang.
et p. h. ip. appetitio fati. atq. q. to. appetitio. fa.
nitatem. q. p. h. et q. h. ex. p. am. Deinde q.
allit. infirmu. ad p. m. u. da. medicam. non e.
appetitio. fati. atq. h. p. ip. a. realis. bonitas. illig.
Censetur. hae. rad. N. unq. na. nes. m. u. ch. finis.
aliq. nisi. ad. fit. appetitio. h. aliq. ite. ut. q. nes. no.
vel. ut. finis. n. e. d. u. e. q. s. e. n. s. q. o. ut. q. nes. m. u. ch.
ali. et. h. i. e. non. e. appetitio. sed. realis. bonitas. finis.
Et. e. ad. e. m. p. a. r. s. l. e. n. t. i. s. . . . Per. e. ad. e. m. p. a. r. s. l. e. n. t. i. s.
p. q. u. a. q. s. t. i. t. u. i. s. f. i. n. i. s. i. n. r. a. e. a. p. p. e. t. i. b. i. l. i. s. q. s. t. i. t. u. i. s. e. t.
i. n. r. a. e. m. o. n. e. n. t. i. s. . . . f. u. l. f. i. n. i. s. q. s. t. i. t. u. i. s. i. n. r. a. e. a. p. p. e. t. i. b. i. l. i. s.
h. i. l. i. s. q. b. o. n. i. t. a. t. e. m. r. e. a. l. e. m. . . . q. o. e. t. q. e. a. d. e. m. . . .
q. s. t. i. t. u. i. s. i. n. r. a. e. m. o. n. e. n. t. i. s. . . . m. p. t. r. . . . J. e. d. e. s. n. . f. i. n. i. s.
m. e. n. t. q. a. a. p. p. e. t. i. t. u. r. . . . e. t. e. q. r. a. . . . q. o. q. i. t. t. u. r. a. e. m.
q. q. u. a. q. s. t. i. t. u. i. s. i. n. r. a. e. a. p. p. e. t. i. b. i. l. i. s. . . . q. s. t. i. t. u. i. s. e. t.
i. n. r. a. e. m. o. n. e. n. t. i. s. . . . m. n. e. r. o. p. t. r. . . . b. o. n. i. t. a. s. n. o. n. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t.
f. e. r. t. a. b. a. p. p. e. t. i. b. i. l. i. t. a. t. e. r. a. d. i. c. a. l. i. . . . q. o. q. b. o. n. i. t. a. t. e. m.
q. s. t. i. t. u. i. s. i. n. r. a. e. a. p. p. e. t. i. b. i. l. i. s. . . . a. n. o. p. a. t. e. t. . . . J. e. d. e. s. n. .
a. l. i. q. d. a. p. p. e. t. i. t. u. r. u. l. t. e. a. p. p. e. t. i. b. i. l. e. . . . q. a. h. e. t. i. n. s. e.

aliqua

ali qua veritatem. nam meta ut meta. Cui
 probabiliter sed sentia S. Th. non est appeti
 Deinde ratio finis cuius finitas appetit, non e
 apprehensio finitatis, quia infirmus non appetit sa
 nitatem, et ut e in appetitu homo non rationem sed
 sed appetit illum finem realem veritatem propter
 quod ratio finis mouendi in causa finali est
 ipsius veritas realis, et non esse apprehensio.
 Confutatur argutum. Cuius officium supra non est.
 sed finem finem mouendi. atque si grege finem
 finem ut apprehensio. quod ratio mouens non est
 esse apprehensio finis vel finis ut apprehensio
 finis. Neque ualeat si dicas, appetit
 hanc rationem quidem non esse rationem finem
 quod mouendi; esse in rationem finem sub qua.
 et ita licet appetit non habeat rationem finem
 et bonum naturae appetitum, tamen ratio finis sub
 qua, ipso realem veritas finis terminalis et
 finalis appetitum. Non ualeat iniqua, quia e
 exprobro contra S. Th. loco citato supra in textu.
 ubi dicitur appetitum tamen se hinc quod accidens ad
 petitas appetitum. atque ratio finis sub qua
 non.

nun. hñ se x accidens sed q se ut patet in
ræ sub qua, serm. qo huc solutio expresse
gha D. Th. d. Causar. ræe D. Th. Nam
sequeret q charitas in mō et Patria non
epet eadem. huc a. a gha D. Th. et alio Th.
qo. pte sequida. Nam quodvis amq mutus
ræo fructus sub qua, mutus et ræo fructus q,
et gñtr mutus habity et pñtia. sed alia e
cognitio dei in Patria, alia in Via. q pñtia contra,
ræo ræo fructus sub qua, charitatis, qo non
maneret eadem.

Quid si item si cas dñer sit alium cognita
vel apphensionem non distinguere pñtia aut
habity nisi fructus qnoq dñer sa apphensio. cum
qo serm maneat eadem dñer apphensio, ma,
nedit gñtr eadem charitatis. Contra R.

Quia qto ræo fructus sub qua, e dñer sa,
et dñer sa pñtia ræo fructus qua, in ræo
specifi cas. nam eadem ræo fructus qua,
pñtia dñer sa ræo fructus sub qua, pñtia,
sed ad dñer sa pñtia et habity. qo apphensio

nun

et attendendo vires naturae eorum quod illis cursu neque
finis memere voluntatem absque eo quod prius apprehendat
et voluntati per motum operatur. Et in hac quoniam
est autem id est efficiatur perant motus per rationem
causis parte adducta.

R. 20. timis et supradictis non potest memere
voluntatem absque primum finis voluntate ap-
titudine et propensione. Probatum hoc ratione.
Voluntas est per appetitum naturae, sed sicut in homine
sicut est per se rei naturae agere per formam naturam et
sine illa agere implicat contradictionem, sicut quod
intra se cum est per appetitum naturae agere per formam
apprehensam ergo et implicat contradictionem memeri
et sine incognito et est illi agere sicut implicat
agere naturae finis forma naturae. Nec valet si dicas
Apprehensio non est ratio finis memorandi in fine
sed tantum conditio sine qua non, sicut appropinquatio agentis
ad passum est conditio sine qua non, sed hanc Deus
bene potest supplere; ergo potest memeri voluntas
absque primum apprehensione finis. /

R. Dignitas in appetitu non est ratio finis sed tantum
conditio

conditio sine qua non intrinseca, tunc se ea
 parte eam quod m. Est conditio extrinseca
 nego. m. sed conditio potest bene suppleri a Deo
 in intrinseca nego m. extrinseca transeat n.
 de hac n. alibi in de hinc utrum se. appropinquatio
 agentis ad passum potest suppleri a Deo et valde
 probabile est non posse. et negat y. y. na. existit
 hinc doctrina habetur in existit q. sicut oes
 phitos a hinc conditio prohibita in eam efficiens
 ad agentem et potest sine esse. existit n. nec est unquam
 activa et y. y. t. nego. finis ratio agentis. d. hinc
 quod conditio in intrinseca, nec potest suppleri a
 Deo, nego. q. d. in na. potest et eam efficiens
 sine illa potest agere, q. potest. si n. eam actu agens
 non habet existitum repugnans q. realem actualem
 influxum q. statet, ut n. q. actu nondum q. potest daret
 actualem influxum q. implicat. Et sicut se hinc
 existit realem extra suas eam resp. eam efficiens,
 ita se hinc existit finis in appropinquatio resp. eam fina-
 lis. Et y. y. t. finis eam efficiens nec potest agere
 nisi habeat realem existitum, ita nec finis poterit
 volenti:

videntatem nisi habeat existantem intentionate
sine in appetitu.

Obiectis jo. Ex Q. 5. Qui dicit appetitum
boni esse rationem finem movendi in fine. nam
docet q. bonum et malum sunt diversae appetitio cau.
sunt diversae habilitate et actus. q. appetitio est ratio
finis movendi, et non tunc conditionis. q. quia patet.
q. ratio finis et non actus potest diversificare habilitate
et actus. autem pro. nam malum appetitum ut patet
est tristitia. appetitum vero et futurum in certis
vimerem. Item bonum appetitum et sensum si est sensus
est delectatio; si sit appetitum et rationem et sensus
est gaudium. Sed isti sunt diversae actus pro. q.
autem non. Confirmatur argum. ex eodem D. 5. p. 9
30. a. j. ad 2m. Alii docent hanc esse rationem in
appetitu naturam sensitivam et rationem, q. appetitio
natura ferat in bonum sine ulla cognitione, hoc est in bonum
non cognitum ab appetente, ut videre est in lapide,
de, q. aliquid ulla quia cognitione ferat in finem certum
hunc in bonum. Appetitio vero sensitiva habet
pro bono appetitum et sensum ut patet in brutis
appetitu

appetitio vero intellectus habeat q̄ obo boni
 cognitio q̄ in actu go appetitio boni sicut dicitur Th.
 non est tunc contraria, sed vero finis obiectiva
 pro seipso, quia alias non sumeret per se ma dicitur
 sicut dicitur inter perhas appetitivas ex diversa
 appetitio, sed appetitio habet se si aut abstractio
 à materia respiciendo sicut dicitur sicut abstractio,
 nempe hinc q̄ rationem finem sub qua, dicitur
 q̄ unum sicut.

R. Mater go dicitur se tunc monere voluntatem
 ad actum volitionis et fugae, hic vero actus
 idem est sicut sicut, sicut mater apprehendit ut
 sicut sicut ut finem. et tunc vero monet
 voluntatem ut p̄ducatur ad actum timoris vel hi.
 sicut q̄ tunc actus non est tunc à diversa appetitio
 hinc à diversa ratione finis motiva, sed ab ipsa
 malitia futura q̄ nullo sentiri est existimatur
 in actu. ut quo sicut sicut appetitio futuri
 vel presentis esse conditionem intrinsecam per se
 ad p̄ducendum hunc actum, et idem dicitur de bono
 presenti apprehenso q̄ sensum causante delectatur
 et

et de bono apprehenso q̄ in eam causante gaudium;
viti n. acty non eant ab appetitu hūmā a rati
motina, sed ab ipsa p̄sentia boni p̄cipiti q̄ rati
et in hac sententia dicitur magis d. Angely. Unde in
forma R. Angly. Disputo ano. Bonū et malū
cant dīverſas hality et acty sicut dīverſas appetitū
hūmā q̄ rati fructu mouendi, neq̄ ano. hūmā q̄
centies applicando dīverſam rati fructū,
geulis ano. et tunc negatis p̄p̄tū. Eodem
modo R. ad p̄tē antē, nam malū apprehen
ut p̄sentis non eant tristitiam rati ut appetitū
sit rati fructu mouendi ad talem actū, sed ipsa rati
lita ut p̄sentis app̄hensa et sic appetitū est q̄ nati
p̄tē p̄p̄tū voluntati malū p̄sentis q̄ hūmā
rati fructu mouendi ad actū tristitiam. Ad constā
R. p̄tē p̄tē d. Th. ait bonū apprehen
per in eam spe etiam voluntatis, bonū vero app̄
hensū q̄ rati spe etiam appetitū sensitī, appetitū
non dicit actū sed appetitū rati et eadem sit
q̄ apprehensibile. et sensū q̄ bonū ex nati appetitū
et in eam sit etiam fructu voluntatis, bonū vero ex nati
sua

sua apprehensibile & sensu sit otm appetitū
 sensitivū. & doctrina sit q̄firmari ex eodem
 D. Th. 1. p. 9. 17. a. 2. Ubi sic explicat distinctionē
 nunc voluntatis ab appetitu sensitivo si: q̄
 otm fronte voluntatis sit bonū simpliciter vel
 vultū. otm nunc appetitū sensitivū sit bonū
 particulare hoc ē sensitivū. et idem docet Jo
 gha Gerbes r. 9. ubi dicit raro docet videat ibidem.

R. 70. Diversitatem appetitus carē diversitate
 otm non facit sed applicacione, q̄to si dicitur ē
 appetitus ut applicat otm sub diversa rāe bonitatis,
 hō et quēdam. unde bene distinguit D. Th.
 loco citato, appetitū sitū diversas appetitus
 segmentos sensu vel iactū. nam eo ipso q̄
 cogitō sitū diversas applicat otm sub
 diversa rāe grātie ad naturā sensitivā vel
 intellectuā.

Obiecto 70. Cā et illiū catitas debet q̄supponi,
 nūc ad effectū, sed finis non q̄supponit sitū finis
 esse reale, sed hūc q̄ ē in appetitū vel sitū q̄
 habet esse cognitū. q̄ finis non movet sitū finis
 esse

esse reale sed esse factu ex natura. m. pabel. pto m.
sanitas n. non supponit ad pnti one amara
factu suu esse reale. sed tm quatenus apphet
ad futura et appht.

R. Certo m. et ngto m. Sanitas n. supponit
nil factu intentionem tu non quo ad exequenda
factu qd hnt esse reale futurum vel pnti. infirmitas
n. non movet a sanitate factu esse cognitu, sed
factu esse reale. et pto tm finis tm supponit
quatenus e in apphtie, si scilicet sit qd ipsa apphtie
presupponat ut ratio movendi in fine falsa &
pnti, si scilicet sit qd apphtie sit contraria applicat
ipsam rationem finem, vera &. Et idem mystica
appnti scilicet ha modo. finis e caa factu qd
pnti suo esse, sed tm e prior factu esse apphet
fa. qd factu esse apphetu catit. m. n. vera &.
si scilicet sit qd finis habeat hanc prioritatem ab
apphtie magis a gntie; falsa tm si nihil qd habeat
illam ab apphtie finit.

Obiectio 30. Bonu apparens qd multa hnt realem
bonitatem neg. et pnt hnt, saepe movet voluntate
finaliter, sed ratio movens non pnt esse realis bonitas

30

negō m. illa q̄ bonitas apparet q̄ fr̄i q̄d
p̄p̄t̄is et futura in e. e. r̄ae fr̄tis meliora et
non app̄t̄is, neq̄ si putandū ē ut multū mal.
bonū apparet q̄ fr̄t̄i fr̄lter q̄ ap̄t̄em in
r̄ae boni apparetis momentis voluntatem
q̄ unū ex̄trae ferendū ē. In app̄t̄is boni
apparetis duo praestare in et̄. in primis
format et fr̄i q̄d r̄ae boni ac si existat
ac p̄t̄ existere a parte rei. et ex hac r̄ae fr̄tis
directiva sic efformata ab int̄u, specificū ap̄
p̄t̄is; nec t̄m specificat eam int̄u q̄ ap̄t̄em
in gr̄e eā fr̄tis, sed t̄m in gr̄e eā efficientis
fr̄i gen̄e illa boni d̄ctem ad r̄u medū quo
int̄u sed fr̄i gen̄e Chymora, in quo sensu
nō in d̄ctis app̄t̄is nō r̄ae fr̄tis monens.
2m vero q̄ stat int̄u, ē, q̄ bonū a se q̄ fr̄i et̄
p̄ponat voluntati q̄ ap̄t̄em t̄m ip̄i gen̄e,
ens ut in illud d̄ctat. et hanc app̄t̄is boni
fr̄ti t̄m ē actio et nō r̄ae fr̄tis, in quo eode
modo philosophandū ē atq̄ in vero bono, in
si ord̄ie ad meliōrē voluntatis. Ad Consp̄em
¶ Actum voluntatis sunt om̄is in bonū
q̄

q. nunc bene est, in dicat tu ut matu, non recte
 matu ex appetitu huius ex ratione fructu, sed ex ipsa
 malitia q. in dicat esse in rebus et hanc rationem
 fructus dicitur q. specificat actu matu non
 voluntatis appetitu nunc sed se tu ut q. dicitur

Ad Locum D. Th. et Caietani R. Illis non stare
 contra nos, cum ex parte in aliis locis doceat
 nostram sententiam, et in primis quo ad verba Cai-
 leri ubi dicitur ferentibus illa lex q. hanc quodam
 non admittentes appetibilem dicitur esse ordinem
 ad appetitum fructu, et q. recte erit non potest
 ex parte dicitur q. hanc fructu q. dicitur voluntatis
 hanc ex sua natura hanc q. sit appetibilem q. dicitur
 et dicitur appetibilem fructu q. sit appetibilem q.
 fructu, et ideo ex natura sua sicut ordinem ad
 dicitur sua gratia, et hanc ratione appetitus non hanc
 se mere q. acci dicitur ad hanc dicitur, sed hanc
 continet in hanc se petita. Et in hanc fructu et
 intelligendum dicitur dicitur. Alii dicunt ut q. dicitur
 apertum D. Th. bonum appetitum q. dicitur esse dicitur
 fructu voluntatis, appetitum fructu nunc q. fructu
 esse dicitur fructu fructu appetitum, non videtur
 dicere q. appetitum est dicitur dicitur

hanc

inquit bonum quod dicitur ratio finis, sed voluit dicere
appetitus etiam sensibili opere bonum quodammodo bonum,
tunc et male quodale et sensu apprehendi potest. etiam
voluntatis opere bonum unum quod per motum apprehen-
di potest. Ex quo clare sequitur apprehensum non esse
rationem finem movendi sed tunc condicem sine
qua non solet hinc et quare an ratio boni
tunc sit finis ratio movendi voluntatem in causa
finali, an vero et ratio mali potest hinc rationem fi-
nis. ita ut finis non tunc ratio boni, sed et mali
finalis est. Hinc Cassini et Scoti affirmant.
Et nota et coram fontana sola bonitatem esse
rationem finem in fine et per illam assistit in actu
per rationem cuius potest esse. per hanc fontana per ex illa
axiomate philosophum, nemo intendens ad malum operatur.
Et ratio ratio, Voluntas non potest tendere in malum
vel malum, illud amando, quod scilicet potest moveri
circa illud fugiendo ab eo; autem potest nihil potest
amari, nisi propter vel quoniam amantem, sed
malum vel malum non potest propter vel quoniam
per negat tendere in illud voluntas amando.

Tunc

Tunc ultra. qd ad finem pot ueluntas uersari
 circa matu fugiendo et uolendo, sed huc ipso
 qd fugit mouet a rae boni. qd non potent
 moueri sub rae mali. et qd rae mouendi
 in caa finali, non pot esse rae mali. m. et
 qd rae patet. p. m. Nam propterea uo-
 luntas fugit matu et odio huius illud qd pri-
 uat bono qd ipsi placet, ut patet in agniti-
 one qua uides detestari ueluntas, qd priu-
 uat bonitate. qd rae finis mouet ueluntas
 ad fugiendum et recedendum a malo et rae
 boni. qd finis qd mouet sub rae boni, et non
 mali, quod te contra Scotum.

Dubium Tertium

In quo consistat causa-
 litas causae finalis?

Dictum

Dictum est supra bonitatem realem repositam
in fine esse virtutem caritativam, vel caritatem bonitatis,
tamen illi offerit quod quod offerunt caritas et mensura facta
in actu suo; modo in presenti dubio inquirimus, in quo
offerat caritas illi vel in quod actu caritatis et mensura.
Et imprimis verum est apud omnes auctores caritatem finis
offerre in illa motione metaphorica supra explica-
ta. Differunt tamen inter se multi, in quo offerat illa
motio metaphorica. Quidam enim ut Comiti: docent offerre
in aliquo quod antecedit actionem agentis se no-
luntatis et finis et proprie est agere pro finem; et nihil
esse aliud quam finem exhibere se volens,
satis et offerre illi bonitatem propriam, et quasi
suavitare et allicere ad amorem sui.

Compositum itaque caritas finis secundum hos auctores in
illa exhibet sui illud et offertur. Alii vero alio
modo descendunt suavitatem tunc. quidam enim sicut
prius factis dicitur caritatem finis offerre in aliquo
precedente actioni voluntatis sicut enim non offerre
nec in illa actione et virtute vel amorem
sui alio aliquo reali in proprio ipsi voluntati, satis est quod tunc
offerat aliquid reale in actu caritatis tamen in proprio
ipsi voluntati a fine, et in tali in proprio
suis potius in re in proprio et antecedit actu
voluntatis

voluntatis esse ceterum finis.
3a vero finis aut ceterum causa finalis non esse
aliquid aliud, ipsa actum voluntatis nec sequens
aliquid illud, sed esse ipsa actum sui in ipso pro finis
sui aut potius a voluntate.

Inter has sententias qd nobis veniv et pbalibus
videat, sequentes declarantur sententis.

Conclusio Prima.

Causalitas finis non consistit in existitioe
p pnia bonitatis et exatue ad
amorem sui ante actum voluntatis
sive ipso sive naa.

Hae sententia qtra comitib: et aliis. pta a vice.

Omnis causalitas causa realis et aliquid reale nenn
realiter distinctu a virtute causativa illius
sed finis a causa realis. qd illius causalitas est aliquid
reale nenn realiter distinctu a virtute causativa
sui. in pabel. caa n nenn qd actu cat. qd qd actu
cat debet qstiri dabo qd aliquid reale nenn ab ea
distinctu, alias nullo qd actu cat, vel actu cat
eped tui ons rans, qd nemo phum dicit. m. ptt

ex

ex dictis dubio quodenti, quoniam bene inferitur. Sed
Ultra, sed & exhibitivum et excitivum nihil potest
reale non distinctum a virtute cativae finis
pro in illa non potest consistere virtus illius.
pro subsumpta. Vel in hoc reale est in rebus.
Iam in proprio a finis, vel in ipso finis. neutrum
potest dici. pro. Non enim ut fateretur ipse Aristoteles
Iustitiam. neque enim dicit potest, nam finis pro exhibitivum
voluntati et excitivum illa, multum esse tollit quoniam esse
cognitivum & quod essentia voluntati, de eadem denominatur
extrinseca quod neque esse ipsius virtus. pro & exhibitivum
nem et excitivum nihil reale potest in ipso finis
per ostensionem factam & inchoat adeo nihil
reale addit figuram virtutem cativam illius cum
plete constituta in actu pro. Dicitur. In addendum
illa excitivum quoniam antea virtutem et sic aliquid
reale de novo addit. Contra etc. Illa
ostensio et excitivum spectat ad actum finis vel
ad virtutem cativam finis complete constituta
pro neque in esse & quod constituitur in actu pro. et
propter neque esse virtutem illius. quoniam potest
pro ante

p^{ro} autē. sicut cū officio g^{er}itū complete in
 actu s^{ed} virtutem cōtinuam et presentiam ad p^{ro}prium
 s^{ed} et finis g^{er}itū complete in actu s^{ed} et bonitate
 p^{ro}prium et q^{uod} ostensionē illig. q^{uod} ostensio vel g^{er}itū
 obiectum q^{uod} exūtas voluntas spectat ut
 actu s^{ed}. q^{uod} non sūt caritas illig. p^{ro} Eadem cōte
 20. Impossibile ē dare cōtinuam aliam cōtinuam et q^{uod} non
 deq^{ue} off^{ic}io vel aliq^{uod} cōtinuam. sicut s^{ed} sicut finis cum
 illa cōtinuam s^{ed} et exūtas aliq^{uod} ex q^{uod} s^{ed} aliq^{uod}
 off^{ic}io. q^{uod} cōtinuam illig non g^{er}itū in s^{ed} cōtinuam et
 exūtas. m. patet. sicut n. impossibile ē dare virtutem
 cōtinuam, et q^{uod} nil sit causabile q^{uod} illa, sicut et n. p^{ro}pter
 ē vari cōtinuam actu cōtinuam, et q^{uod} nihil sit cōtinuam.
 m. n. p^{ro}pter. vel n. ille off^{ic}io op^{er}at. aliq^{uod} realiter n. p^{ro}pter,
 sicut ip^{so} voluntati d^{is}tin^{ct}o ab actu ip^{so}; vel op^{er}at
 ip^{so} actu voluntatis. neutrum p^{ro}pter sicut. non sicut ut
 sicut ip^{so} sicut sicut sicut. et n. p^{ro}pter n. p^{ro}pter
 in cōte s^{ed}. Neg^o r^{ati}o. q^{uod} p^{ro}pter. illa exūtas p^{ro}pter cōtinuam
 hanc sicut n. p^{ro}pter n. p^{ro}pter ip^{so} actu voluntatis
 sicut voluntas et p^{ro}pter libera p^{ro}pter sicut sicut sicut
 actu. q^{uod} sicut caritas finis sicut sicut, p^{ro}pter sicut
 q^{uod} nihil aliud n. p^{ro}pter reliquum q^{uod} p^{ro}pter sicut sicut

cōtinuam

toty sylymy quibz ab Actus finis. Vtra. Sed can
 officium non e voluntas ut qd dicit. qd can officium
 est ipse finis. pte qd dicit. nam nihil aliud restat
 qd pot officere qd dicit voluntatem. et qd dicit finis
 ut finis catit officium, qd e qd dicit et qd dicit.

Conclusio Tertia

Causalitas finis non consistit in aliquo
 antecedente actu voluntatis, sed in ipsa
 actone illius p ut qd dicit finis est ipse qd dicit.
 Certe e d. Th. q. 22. de veritate. a. 2. Vbi sic loquitur.
 Sicut influere can officium e agere, ita influere
 can finalis e appeti sine desiderari. qd dicit
 dicit. 5^m Causalitas finis consistit in appetitu et deside-
 rio illius. sed hinc dicit qd dicit voluntatis. qd dicit
 causalitas finis consistit in actu voluntatis pte illius
 qd dicit. pte Certe. et refutae, alio qd dicit.
 Causalitas finis dicit qd dicit reale non distincta
 ab ipso et a voluntate. nam utrumq; pot dicit sine
 catite qd dicit finis non actu movet voluntate.
 sed hoc reale non crept ope cano qd dicit actu ut
 voluntatis. qd ante actu illius nihil e ut hinc facta

qra

gra finis. neq; pot dicitur ab ipso iustitiam ipsius actu
 voluntatis cum his finis gra finis. go suppressit
 finem actu eadem. Neq; et pot esse ab ipso finem
 actu cum ipso actu voluntatis realiter distincta
 ab illo. go erit ipse actu qd sit gra finis. qd
 gradus. pto nll. onis. nll illud reale distincta sub
 a voluntate nll a finis, neutro et ut dicitur. go
 ipse erit actu voluntatis acatit qd sit ipse qd sit
 gra finis.

Dicitur go. Bonitas finis qua in appetitu
 mere adtrahit voluntate ad sui amorem, et amor
 scilicet totum excitatum. go excitatio ante actum
 amoris, sed repugnat intelligere qd finis actu
 excitat ad sui amorem, go actu ead. go in tali
 excitatio ante actu voluntatis qd sit caritas finis.
 ante pto, ex illa nati connectione qd sit inter bonum
 vel finem aut potum appetitum quibus a volun,
 bus. m. pto actu excitare a actu care, sed finis
 ante eam actu voluntatis actu excitat et adtra
 hit illa ad sui amorem. go tunc actu ead.

R. Tenete tota in cathymema. sc. qd finis qua
 in apprehendit statim rapit voluntate et excitat
 illam

illa ad finem amorem, et quae excedat antecedat
 eam actum voluntatis negativis tunc. *fulgentia*.
 Ad primum illius negativis m. Nam stat quod finis actu
 excipit et quod nullus sequatur effectus ut probatur. cum
 talis effectus neque sit aliquid reale distinctum ab ipso
 actu voluntatis, neque actus ipse illius ut docent
 contrarii, et res supra probamus. Unde non re-
 pugnat intelligere finem excipere et non actu
 eam, quae hanc excipit quae est actu voluntatis
 et tunc strictiva et in actu ipso quod dicitur supra
 finem et effectus nihil est aliud quam obsequio boni,
 latius in fine, ut abstractiva vel abstractiva non
 voluntatem, hanc autem dea ad actum ipse pertinent,
 et proprio actu ipso aliam eam non statim in illi,
 quod actu eam. Quae ratione in nostra sententia finis
 non intelligit actu finalizare nisi ipse appetit
 et desiderat, ut docet S. Th. loco citato. Et ideo
 nec intelligit actu eam nisi per actionem amorem
 vel desiderij directam a voluntate ipsa finis.
 Obiectum vero contra rationem certum. Voluntas
 movetur realiter a fine ad se amandum,
 sed

sed si nihil reale in primis ipse q. ante ut
actu amoro, voluntas non moueret realiter,
q. finis mouendo voluntatem in primis ipse
aliquid reale ante eam actu voluntatis. m. patet
ex dictis. nam motus finis non ideo vocatur
metaphysica, quasi non sit realis motus, sed
q. non est effectiva, eo modo quo mouet eam
efficiens. ita m. Si nihil in primis ipse ante
illu actu, tunc moueret plene si aut actu sine,
rat, sed antea non erat motus. q. nec tunc
est motus, et ita nunquam non est vi care,
finem realiter mouere voluntate ad amandum,
cum realis motus non potest intelligi sine actu,
sine suo adhibito.

R. Constat m. Sed expli eadem supra facta
de motione finis. negatis tu m. ad p. tunc ne,
gatis ante. ad hoc n. ut finis si eam mouere volun,
tatem non e. nec se ut ipse in primis actu,
qua mouentem realiter distinetu ab actu illi,
sed sufficit ad motionem finis, q. illu eadem
actu

acty voluntatis quig fit finem salutem alogua
 formalitatem ab ipso fine qua ab ipso
 voluntate, quatenus si: finis lat voluntati
 q amet trahendo illa ad se. Quod si videtur
 go et ad hoc q deus dicit venire causa raris pisa
 fidel q eadem actus causa raris pisa a deo
 qua ab illa. pto sequela. Nam ad hoc ut finis
 dicit venire voluntatem non potest alogua
 mixta quia mixta sua ipsi voluntati a fine,
 sed salte ipsa actus q ut quig pcedit a fine,
 go idem et si eadem ont de motione causa raris
 raris. pto. i.

R. Ngito sequela, dignitas e. nam causa
 efficiens realiter caret et pcedit ope, sed causa
 finalis non caret ope, sed movet huc causam ef-
 ficientem ad hoc ut debeat et caret ope, quare
 cum causa finalis non gaurat pto q veni
 et pcedit influent, sed movet eadem efficiens.
 Item ad hoc, ut pcedat, non movet illa mixta
 movendo utiqd reale distincta ab actu ipso
 voluntatis, vel agentis, alius plane spirit causa
 efficiens

est cuius q. dicitur neq. nisi velimus nitur se
q. fundere q. gra. carum.

Alii vices 30. Actus voluntatis & effectus carae
finalis. q. non caritas illig. p. dno. Omne id
q. fit p. finem se effectus carae finalis. sed actus
voluntatis fit p. finem. q. est effectus illig. m. de
se probet. nam voluntas est ut actu amens p.
finem. p. dno. q. dicitur. Caritas carae realis e. prior
suo effectu realiter et non tunc rae vel q. dicitur, sicut
ad caritas distinguit realiter ab effectu, sed actus
voluntatis & effectus carae finalis. q. distinguit
realiter a caritate illig.

R. Conato uno. et arguo gregnam. Ad p. dno. dices.
In carae finali non requi. q. caritas illig. fit prior
suo vel realiter suo effectu, sed suff. ut prioritas
satis, et sic actus voluntatis quatenus finalis fit
p. finem, se prior se ipsa, quatenus postea
effectus et finalis in g. dno. carae efficiendo est
a voluntate ad alteram p. dno. dices. et non requi.
in carae finali q. caritas vel effectus illig. distinguit
realiter inter se, sed suff. ut distinctio in actu
vel

nel finis sita explicata facta. imo si velimus
 cartum finis sumere adagnate, illa ad huc
 distinguet realiter ab effectu. nam p[ro]p[ter] ip[s]am actio[n]em
 nem[pe] qua nos dicitur esse cartum illius m[er]itu,
 deit et ip[s]am virtute cartum, q[uo]d ut patet J[er]om[us].
 distinguet ab effectu realiter, et hanc me[m]bra nos
 penam[us] redemptio[n]is actio[n]em p[ro]p[ter] caritate[m] car[ita]tis
 his, sum ut sic includat virtute[m] cartum
 finaliter distinguet realiter ab effectu dist[inct]e
 hinc realit[er] includentis et includi. p[er].

Dubium Quartum
 Utrum idem numero effectus
 possit p[ro]duci a plurib[us] causis
 efficientibus totalibus et eius-
 dem ordinis et an idem numero
 effectus p[ro]ductus ab una causa
 totali p[oss]it ab alia idem num[er]o p[ro]duci?

Certum

Certum est in primis quod una causa particularis bene potest
 ponere eundem numerum effectuum et est certum de
 causis subalternatis. Et videtur dicitur in titulo Julij
 a causis totalibus et eisdem ordinis. et patet quod sensus
 quod dicitur intelligi. id eundem numerum effectuum
 potest provenire a pluribus causis totalibus effectus et eisdem
 ordinis u.g. utrum duo ignes sint eundem numerum
 calorem ponere. et an effectus producat ab una causa
 totali potest idem numerus provenire ab alia causa eisdem
 ordinis. ita ut utraque causa sit efficiens et ponens,
 et utraque sit particularis, ut utraque sit unita.
 si n. causa sint diversi ordinis in subalternatione, eun-
 dem numerum effectuum potest provenire a pluribus causis
 totalibus, ab una ut a causa particulari, et ab alia
 ut a causa unita si n. de facto contingit ut factus
 Actus, dicitur, factus et hoc generat herens, factus tunc
 causa unita, hinc hoc causa particularis, hoc dicitur factus

Conclusio Prima.

Nihil legitur nec potest idem numerum effectuum provenire
 a duabus causis totalibus eiusdem ordinis.
 Haec Certosa Actus s. meta. loc. 2. et 8. th. j. p.
 q. 52. a. 3. et Caietani parte 3. q. 77. a. 6.

Et patet

Et p^o r^o jo. Si hic et nunc applicet n^o y many
 hunc igni, p^oducat alius numerus calor in igne
 in illa distinctio ab eo q^o p^oducat ab alio igne si
 ip^o applicaret. imo si transacto hoc instanti
 iterum applicet many igni, hunc ignis p^oducat
 alium numerum igne dist^o a jo. p^o a p^o hinc in casu
 distinctio et non subord^o medii neq^o q^o hinc idem
 numerus est et ip^o nec ab illis totaliter
 p^oduci. p^o aut. unitas numerica accidentis
 hinc sumit a p^o, tu includit et g^o comitans
 dia, requirit n^o unitatem hinc et unitatem casu
 est unitas totalis. p^o a p^o hinc totaliter numer.
 distinctio, et non subord^o medii neq^o p^o hinc idem
 numerus est. Contra. Ille est idem numerus
 est q^o p^o in hac numerus mea, et in hoc hinc,
 et ab hoc agente numerus. p^o idem numerus
 est non q^o hinc p^o in hinc casu totaliter
 non subord^o medii et numerus. et distinctio hinc. q^o p^o
 p^o aut. certu. ita n^o sunt q^o hinc in hinc hinc,
 hoc requirit ut idem alius sit numerus. est. ex
 quo et colligitur numerus numerus est p^o hinc
 ab una cau, non p^o p^o hinc ab alia

numerus

num. distincta.
p[ro]p[ter] C[on]tra r[ati]o[n]em. V[er]u[m] totalis c[on]tra sufficiens
ad p[ro]p[ter] eundem num. p[ro]p[ter] q[uo]d sufficiens totalis
alia et adq[ui]v[al]ens. at q[uo]d g[er]mens sufficiens
alia e[ss]e p[ro]mul g[er]mens, et q[uo]d nat[ur]e leg[is]
non p[er]mittit d[ic]ere c[on]tra totalis eundem
num[er]u[m] p[ro]p[ter] g[er]mens. v[er]u[m] e[ss]e certu[m]. g[er]mens
p[ro]p[ter]. nam h[ab]et a n[on] c[on]tra totalis ut se
sola sine g[er]mens al[ter]ius c[on]tra e[ss]e eundem ord[ine].
s[ed] sufficiens ad p[ro]p[ter] totu[m] p[ro]p[ter] et totu[m]. g[er]mens
p[ro]p[ter]. q[uo]d n[on] abhorret sufficiens. q[uo]d p[ro]p[ter] una
c[on]tra e[ss]e sufficiens al[ter]a plane sufficiens.

Conclusio Secunda,

Non solum nat[ur]e leg[is] requirunt has
c[on]tra totalis eiusdem ord[inis] g[er]mens
ad p[ro]p[ter] n[on] e[ss]e e[ss]e eundem numero effectus,
s[ed] et requirunt sufficiens.

H[ab]et C[on]tra q[uo]d g[er]mens p[ro]p[ter] h[ab]et meta: s[ed] p[ro]p[ter] 26.
et al[ia] Societ[ate] OP. Est in a. th. j. p. q. 52. a. 3.
eand[em] defendit modo th[em]a. Et p[ro]p[ter] r[ati]o[n]em.
Implicat

simpliciter ymbalictionem eundem numerum qm
 dicitur in duabus casu totaliter eundem ordinis.
 ego in negl fieri et de pntia dei absolutu qm
 pnt. pntia n. dei non e ad impossibilia et ad illu
 qm nullo modo qm dicitur. aut pnt. qm hunc
 numerum qm dicitur totu et totaliter ab hac
 casu totali et unica seu pntia, qm non spe
 et quo ad partem ab alia casu totali et unia
 unica. qm simpliciter ymbalictionem qm dicitur duo
 casu totaliter pntes eundem numerum. qm;
 autem certu. et pnt. qm qm. spe ab qm qm
 totu et totaliter ab hac casu totali uniuoca,
 non admittit supnatu dependam ab qm qm
 num. qm ab alia casu qm ab qm partem fieri,
 qm non non dependet ab una casu totaliter.
 qm o fortiori minus admittet idem numerum. qm
 dependam ab una casu totali quo ad totu sunt
 spe. pnt. qm qm. qm maior e dependia, depen
 dere quo ad totu sunt spe, qm ad partem.
 qm si minor dependia repugnat, repugnabit
 et maior.

Conclusio Tertia

Gramm

1. Quare nō idem numerus est p̄ dicitur ab
uno agente p̄ accidens p̄t et p̄ dicitur
p̄ accidens ab alio agente, fieri tamen non
potest etiam sup̄ naturā ut idem numerus effectus
p̄ dicitur p̄ se ab uno agente p̄ vna et p̄ se ab alio agte.
P̄t̄ ja pars huius centis. Idem homo occisus a
petro p̄ accidens p̄t̄ et occidit a paulo.
p̄ eadem forma cadaveris cetera a petro p̄
accidens p̄t̄ et p̄ accidens cetera a paulo.
p̄t̄ quā p̄t̄. p̄t̄ aut. Dispositio q̄t̄ in huius
occiso ad quā naturā p̄t̄ forma cada-
veris eadem numero fuit a petro fuit a
paulo talis h̄e interfaciā. q̄t̄ et forma cada-
veris interfaciā differeat p̄t̄ et eadem
numerus. fuit et eadem num. ignis generat
fuit p̄t̄ applicet ligna fuit petro.
dum tu p̄ducens p̄ se forma ignis s̄t idem numerus.
20. Centis p̄t̄ et h̄t̄ 8. met. ubi aut dicitur
h̄t̄ et h̄t̄ p̄t̄ et h̄t̄ ex dicitur p̄t̄ et h̄t̄
et agens p̄t̄. et p̄t̄ r̄e .1.
Cetera et effectus sibi correspondent p̄t̄ et h̄t̄
p̄t̄

quod si autem caliditas sit in calido ita et hinc ca-
 lida fructus hinc fructus ab hinc caliditate et hinc ignis
 ab hinc igne. Contra hanc non inter eam
 et effectus dicitur ordo quod se ita ut effectus de caliditate ordine
 ad aliquid eam quod sine qua existere non
 potest quod hinc effectus numerus non dicitur ordinem ad
 hanc eam quod se et non ad alia. pro quod.
 Si idem numerus effectus potest esse ab alia causa uni-
 versa quod accidet effectus si respiciatur ista eam
 in particulari unum et potest dicere ordinem ad
 aliam atque hoc est falsum unum effectus productus a causa uni-
 versa ^{se res ista afficiat.}
 quod inter effectus et eam est peculiaris ordo et de-
 pendencia ita ut ab alia causa idem numerus effectus
 poni non potest.

Quia cum quod idem numerus effectus productus ab
 una causa totali, potest iterum productus ab alia causa
 totali. quod diversitas productus vel agentis
 non tollit unitatem numerica effectus. pro autem.
 Corpus Christi iam productus et existens in celo
 de facto iterum productus a sacerdote voce verborum
 generatis, et tunc manet idem unum: corpus Christi.
 quod idem numerus effectus productus ab una causa
 totali, potest productus iterum ab alia causa totali;

M.

m. huius syllogismi et maiorem in q. d. u. q. d. aliam q.
dicunt q. de novo sit corpus Christi in loco in
quo antea erat subiecta panis virtute generis,
actio vero generis et subiectis, q. d. debet terminari,
si ad aliquam formam: subiectum et n. generis trans,
substantiam, q. d. et subiectis actio, tunc fit myster.
q. d. p. hanc actionem debet dari aliqua subiecta
de novo producta, sed q. d. p. requisit in Eucharistia
corpus Christi, et accidens. q. d. corpus Christi subiect.
sed corpus Christi et actum unum: exiens in celo,
et in venerabili Sacramento. q. d. idem unum: offit
productum nam ab una causa totali, pot. et ab alia
p. huius. f.

R. Habet et corpus Christi productum ex ni. q. d.
creatio, et hanc opinionem et eors. inter Thomistas
q. d. alii velint. Et ratio huius opinionis est q. d.
productio ex ni. ignis etis, abstracta matrem de
nem esse ad esse, vel non esse habet, ad esse habet.
ni. q. d. subiectis huius et matrem de non esse huius,
ad esse huius. q. d. implicat q. res iam habens
esse subiectis item productum de novo sita sua

substantiam

substantiam. igitur cum corpus Christi iam habeat esse
 factum in calice non poterit de novo substantia
 generari ex materia generata. Contra hoc ratio.
 Productio rei et eius generatio distincta quia
 inter se facta in hoc quod dicitur facta per
 nihil ad rem de novo existentem certo
 illi rem esse generatam non hec non est facta,
 sed solum existens rem existentem. igitur intelligi
 non potest, quod res iam existens iterum de novo generetur
 eadem. Ex quo colliges et rationem bonam per non
 esse contra. Si enim duo agentia, si totalia sunt, separa-
 ratim non possunt producere eundem numerum. ostenditur.
 igitur nec simul per eundem numerum, quia agentia
 totalia non poterunt eundem numerum. ostenditur per
 esse. Ratione ad arguendum. Certe generatur esse
 actionem substantiam, habentem quod terminus
 ipsa substantiam corpus Christi non quomodo modo
 sed solum modo operari facit quae hinc corpus
 Christi in sacramento eucharistiae. prout generatur substantiam
 terminat ad substantiam generatam sicut modo
 operari videtur. Neque ex hoc colliges aliter
 numerum

nomi madum spendi corporis Chri sacramtr
sub specie panis spe terminu factum officio
fuit qd etiam e quosdam futu panis in cor
pus Chri. non n. se habet ad quosdam illa
fignatur, neq. ad terminu illig si ut rati
fuit fa t. se habet r. illig velut terminu
extrinsecy nro pchity et in cluq. in ysa ruc
specifica termini; fuit et r. generis
natis se habet natis madu spendi ysa ruc
genite vel pductu q. generem. et in his pa.
sed ad argum. D.

Quicquid ex d. th. p. 3. q. 67. a. 6. ubi docet.
Quod plures simul eundem fruem simul baptizare
operando eundem roni. baptizant, et q. 87. ead
part. a. 2. docet Quod plures sacerdotes simul
simul operare eundem hostiam ut et de facto
fit, qd. fit ordinat sacerdotu. sed in tali casu
restr. e. q. qd. libet eum agat in dependenti ab
alio qd. agunt ut ead. titulo. qd. p. r. ead. h. a.
les pnt eundem eum: qd. p. r. ead. h. a.
D. Conto aut: d. th. Censetur et q. in tali casu
illi baptizantes et sacerdotes operantes agant

ut

contineri in pluribus eadem totalibus nisi distinctis
Centr. Dico formae subiectes sunt informare
eandem numerum: namque huiusmodi eadem totalibus. et
dico potentes magis sunt regere et sustentare eam
dem numerum formam. Nec enim non metus implicat
et contradictionem ego a simili potest fieri quod
idem numerum: sed dependet a pluribus eadem totalibus
eisdem ordinis in gratia eadem est veritas.

PX. Constat autem in sensu supra explicato. et
disti. quod numerus totalibus eisdem ordinis regere
quod numerum. Diversi ordinis quod numerum.
non enim requirunt totum esse dependere a gratia eadem
et totum a gratia eadem. Licet enim totum esse dependet
a eadem gratia, non tamen dependet totaliter absolute
in modo dependere; sed totaliter in gratia eadem
gratia et gratia. a eadem numerum gratia dependet in gratia eadem
veritas. et ista eadem habet diversum modum veritatis.
unde requirunt totum esse dependere a totalibus
eandem totalibus eisdem ordinis ita quod totaliter ab
una, et totaliter ab alia dependet. quod de
pendere ab huiusmodi eadem totaliter a nullo modo
hinc dependere ab alia eadem gratia totali.

illa n.

illa n. pariter, totaliter, excludit aliam eam aq.
 dem ordinis. Ad Consecr. P. Hgato aut.
 Ratio ob qua id figuratur non pot fieri pot
 ex supra dictis. Et ultra illa q supra adduximus
 quare si. repugnans figuratur et duas formas
 potest simul informare eandem num: materiam
 ha et adduci pot; qd tunc in illo casu deus
 deberet supplere viceam eam materis q in huius,
 et adfert inq. foris. Cum n. materia ha nullo
 modo non sit capace et potens nisi tunc ad res
 capiendū unā forma potestatem, non pot fieri alia
 eam forma introducere nisi ipsi suppleat tale
 materiam in ordine ad aliam formam. Quod nec
 repugnans nullo in qd eam materis deus nec
 supplere alia argueret inq. foris. Ad
 alteram q dicitur quod una forma pot in formae
 duas potestates materiam factam e est, et non pot
 fieri et figuratur ut dicitur et supra tractatum de
 forma potest.

Quia cetero. Si duo caliditativa ut q.
 analogice alteri minimo ligno, tunc ambo agen.
 ha caliditativa ligno ut q. et ut eam totalis.
 Sed ubi tunc e uny num: calor. qd eodem num:

effo

quod erunt eandem numerum. Incom ut ead totals
independentes inter se. go duo ead totales bene
pot sunt nattu q curere ad eundem numerum: *offm*

PS ad M. Quod si duo calefactura applicentur
alieri minimo ligni, tunc non sunt in ista
aequali a parte vel pto, nisi illa duo calefactura
inter se penetrarentur. unde supposito q non pene,
vont illa duo calefactura, non erunt in ista
aquali reperi partem existunt in minimo ligni
dum reperiuntur virute una partem ligni. Et
aliter alia partem, d sic quomodo calor
pducit ad unum numerum: qd a in uno numerum. pto
otinus, in in tali calore dant partes nattu distinctas inter se,
et sic huc pars caloris respundet unum officium
et alia alteri et sic illa duo calefactura habe
bunt ptoque ratione ead partem alio quo totalis.

Et ritem si erunt e ad alterum. si in duo ptoque
alig sol unum aequali s virtute, ut qd ubi huc
in eodem numero aere. Dico, quomodo
illa duo calefactura vel luminosa reperi inter se
penetrare q p partem sui fieri pot, tunc plene
erunt in ista aequali. go solutio tota ruit.

PS Vnde spe q duo bene pot officere partem
illam duam corpus. pto facta in plene ae.

illa

illa duo non calefacere vel illuminare
per se remembris et absurda quod in de sequerentur
licet non penetrare faciat quod duo illa supra 20,
prehendant unum et eodem loco, non tamen faciunt ut
producat eundem modum calorem, quia hoc ipsis
ex aliis capitibus repugnat. Et haec de casu in
ordine ad suos effectus.

Item et placet illas considerare in ordine ad
se invicem quo ad existantiam et perfectionem
Et in primis quo ad existantiam certum est
effluentem per se existere quia causam finalem
et formam de existantia reali.

20 loco existit finis libatis si compositum.
30 forma. 40 tandem materia. Haec tria
valent ex supra dictis.

Inter causas intrinsecas perfectio a forma quia
materia. Inter causas non extrinsecas perfectio
nisi causa finalis causa efficiens. et per se
causa materialis efficiens ad agendum. Inter causas
per se perfectio causa 20, quia movet illam. et sic dicitur
aliquam independentiam quia tamen non dicitur causa
efficiens et legimus de fine finitum in quo causa
per se in ratione entis causa efficiens per se dicitur finitum
perfectio

effectus eam finali.

Si denique fiat comparatio cum eorum inter se
tam intrinsecam quam extrinsecam. Tunc
absoluto legitur eam extrinsecam finem effectuum
intrinsecis. quod patet ex eo, quia medij carnis
eum extrinsecam finaliter se et effectum
sunt adhibuit Deo; non vero medij carnis
eam intrinsecam se in qua eam mater et
fructus aut carnis docent Theologi.

Quod eam finem se in qua eam mater et
clare exprimit Rubey, qui videtur hinc et hinc
de libro secundo physicorum dicta et absoluta
si se: ad maiorem Dei gloriam. B. Mariae semp
Virginis S. P. Benedicti. S. Aman,
di. et S. Landelini, Omq;
Civium Supernorum *Legis*

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBER